

Svar på remiss - Remiss S2024/02115 Remittering av betänkandet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)

Sammanfattning

Socialförvaltningen har ombetts av Socialdepartementet att svara på remiss gällande betänkandet "Ett språkrav för språkutveckling" (SOU 2024:78). Utredningen syftar till att införa ett språkrav för personal inom äldreomsorgen för att säkerställa en enhetlig och tillräcklig nivå av språkkunskaper i svenska, motsvarande B2 enligt den Gemensamma europeiska referensramen för språk (GERS).

Socialförvaltningen ställer sig positiv till initiativet att förbättra språkkunskaperna inom äldreomsorgen för att säkerställa trygghet och kvalitet för de äldre. Dock behöver vissa utmaningar kopplade till kompetensförsörjning och rekrytering lyftas, liksom vikten av att språkravet genomförs på ett sätt som stärker brukarnas säkerhet och delaktighet.

Remissinstansernas synpunkter

Motala kommun ställer sig bakom förslaget om språkrav inom äldreomsorgen som en nödvändig åtgärd för att stärka trygghet, kvalitet och patientsäkerhet. För att språkravet ska få önskad effekt är det avgörande att brukarperspektivet prioriteras, att språkbedömningar genomförs på ett rättssäkert och enhetligt sätt samt att "Svenskalyftet" ges långsiktiga resurser. Språkravet måste leda till faktisk förbättring i omsorgen och inte enbart administrativt merarbete. Samtidigt får kompetensförsörjningsutmaningar inte bli ett argument för att sänka språkraven.

Motala kommun ser fram emot att följa implementeringen och bidrar gärna i det fortsatta arbetet.

Socialförvaltningen anser att förslaget är relevant och nödvändigt för att stärka brukarnas rätt till säker och högkvalitativ omsorg. Det finns dock aspekter att beakta vid genomförandet för att språkravet ska få önskad effekt:

Brukarperspektivet måste vara i fokus: Äldreomsorgens främsta syfte är att tillgodose omsorgstagarens behov av trygghet, god vård och

kommunikation. Brister i språkkunskaper kan leda till allvarliga missförstånd, felbehandling och en otrygg situation för den enskilde. Alla omsorgstagare har rätt att bli förstådda och kunna uttrycka sina behov på ett sätt som säkerställer deras hälsa och välbefinnande.

Patientsäkerheten är central: Språkförmågan hos personalen påverkar direkt patientsäkerheten. Bristande språkkunskaper har redan identifierats som en riskfaktor inom äldreomsorgen, vilket kan leda till felaktig medicinering, bristande hygienrutiner och att vårdtagare inte får den hjälp de behöver. Därför måste språkravet implementeras på ett sätt som faktiskt stärker säkerheten i omsorgen.

Tydliga riktlinjer för språkbedömning och uppföljning: Det är avgörande att det finns en nationell och enhetlig metod för att bedöma personalens språkkunskaper. Bedömningarna måste vara rättssäkra, relevanta för arbetsuppgifterna och leda till åtgärder vid behov. Arbetsgivare måste också ha tydliga riktlinjer för hur de ska följa upp språkravet och ge stöd till personal som ännu inte uppnått B2-nivån.

Svenskalyftet bör vara långsiktigt och anpassat till arbetslivet: Språkutveckling är en kontinuerlig process som måste integreras i det dagliga arbetet. Arbetsplatsförlagd språkutbildning, språkombud och mentorprogram bör få en central roll i genomförandet. Kommunerna måste ges stabila resurser för att genomföra insatser som leder till faktisk förbättring.

Språkravet ska leda till konkret förändring, inte enbart administration: Tidigare erfarenheter visar att språkrav kan bli ineffektiva om de enbart resulterar i mer administration utan att stärka kvaliteten i omsorgen. Det måste säkerställas att språkravet bidrar till en faktisk förbättring av kommunikationen mellan personal och brukare.

Kompetensförsörjning får inte bli ett argument för att sänka språkraven: Det är väl känt att äldreomsorgen har en utmanande personalförsörjning, men detta får inte bli ett skäl att sänka språkraven. Snarare måste rekryteringen anpassas till de krav som äldreomsorgen ställer, och språkutvecklande insatser vara en självklar del av kompetensutvecklingen.

Socialförvaltningen i Motala kommun ser det därför som avgörande att språkravet genomförs på ett sätt som inte bara är en formell åtgärd, utan som faktiskt stärker trygghet och kvalitet i äldreomsorgen.

Linda Axelsson
Verksamhetsutvecklare